

EUROOPA PARLAMENT

2004



2009

Konsolideeritud õigusloomega seotud dokument

6.7.2005

EP-PE_TC1-COD(2003)0168

*****I**

EUROOPA PARLAMENDI SEISUKOHT

vastu võetud esimesel lugemisel 6. juulil 2005 eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr/2005 lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse kohta ("Rooma II") (EP-PE_TC1-COD(2003)0168)

PE 360.635

ET

ET

EUROOPA PARLAMENDI SEISUKOHT

vastu võetud esimesel lugemisel 6. juulil 2005

**eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr/2005
lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse kohta ("Rooma II")**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut ja *eelkõige* selle artikli 61 punkti c,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust¹,

tegutsedes asutamislepingu artiklis 251 sätestatud menetluskorra kohaselt²,

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liit on seadnud eesmärgiks rajada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala. Selleks peab ühendus muu hulgas võtma piiriülese toimega ja siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikud meetmed seoses õiguslase koostööga tsiviilasjades, sealhulgas meetmed liikmesriikides kohaldatavate nõuete omavahelise kooskõla edendamiseks seoses rahvusvahelise eraõiguse ja kohtualluvuskonfliktidega.
- (2) Amsterdami lepingu asjakohaste sätete tõhusaks rakendamiseks võttis nõukogu (justiits- ja siseküsimuste peadirektoraat) 3. detsembril 1998 vastu tegevuskava, milles tuuakse ära, et lepinguväliseid kohustusi reguleeriva õiguse suhtes kohaldatava õigusliku instrumendi ettevalmistamine on üks meetmetest, mis võetakse kahe aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist³.
- (3) Tampere Euroopa Ülemkogu kiitis 15. ja 16. oktoobril 1999⁴ heaks otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte prioriteetsuse Euroopa õiguspiirkonna loomisel; *vastastikuse tunnustamise programmi projekt*⁵ sätestab, et kollisiooninormide ühtlustamisele suunatud meetmed on meetmed, mis „tegelikult aitavad *kaasa*“ põhimõtte *rakendamisele*.

¹ ELT C 241, 28.9.2004, lk 1.

² Euroopa Parlamendi 6. juuli 2005. aasta seiskoht.

³ Nõukogu ja komisjoni tegevuskava selle kohta, kuidas kõige paremini rakendada Amsterdami lepingu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitlevaid sätteid: (EÜT C 19, 23.1.1999, lk 1).

⁴ Eesistuja 16. oktoobri 1999. aasta järelduste punktid 28–39.

⁵ EÜT C 12, 15.1.2001, lk 1.

- (4) Siseturu nõuetekohane toimimine loob vajaduse, et kohtuvaidluste tulemuste ennustatavuse, õiguskindluse ja otsuste vaba liikumise parandamise eesmärgil viitaksid liikmesriikide kollisiooninormid sõltumata asja menetleva kohtu asukohariigist sama riigi õigusele.
- (5) *Käesoleva määruse reguleerimisala ja sätted tuleb määratleda viisil, mis on kooskõlas nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades¹ ning määrusega (EÜ) nr .../... lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse kohta ("Rooma I")².*
- (6) *Ühenduse õiguse järjepidevuse taotlemine eeldab, et käesolev määrus ei piira sätteid, mis on seotud kohaldatava õigusega või mõjutavad seda ja mis sisalduvad mujal teises õiguse vahetndites kui käesolevas määruks, näiteks eriküsimustes kollisiooninormid, ühenduse imperatiivsed sätted ja siseturu peamised õiguspõhimõtted. Selle tulemusena peab käesolev määrus aitama kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, eriti kaupade ja teenuste vabale liikumisele.*
- (7) Vaid ühtsete eeskirjade kohaldamine võib, hoolimata õigusest, millele nad viitavad, hoida ära konkurentsimoonusi ühenduse vaidluspõlde vahel.
- (8) *Kõikides liikmesriikides peavad õiguskindlusetuse miinimumini viimiseks kehtima võimalikult ühtsed kollisiooninormid. Ent vajadus õiguskindluse järele peab olema allutatud õiglasele kohtlemisele üksikjuhtumite puhul ja seega tuleb kohtutele võimaldada tegutsemist diskretsiooni alusel. Lisaks tuleb austada põlde kavatsusi seoses nende selgesõnalise valikuga lepinguvälise kahju suhtes kohaldatava õiguse osas või kui niisuguse valiku on põhjendatult teinud kohus.*

¹ EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 2245/2004 (ELT L 381, 28.12.2004, lk 10).

² EÜT L

- (9) *Käesolev määrus peaks* parandama kohtuotsuste ennustatavust ja tagama mõistliku tasakaalu vastutavaks peetava isiku ja kahju kandnud isiku huvide vahel. *Samuti peaks määrus rahuldama poolte mõistlikud ootused, võimaldades kohtutel seisukoha võtmist asjassepuutuvale vaidlusele kohaldatava õiguse suhtes, mis rahuldab rahvusvahelise kaubanduse ja sisepiirideta riikide ühenduse tehingutega seotud vajadusi.*
- (10) *Käesolevas määru ses sätestatud kollisiooninormidega kaetakse samuti rangel vastutusel põhinevad kohustused ning siduvate asjaolude kohta kehtestatud ühtlustatud eeskirju kohaldatakse ka lepinguvälise kahjuga seotud vastutusvõimele.*
- (11) *Tootevastutuse osas peavad kollisiooninormid võimaldama kaasaegse kõrgtehnoloogilise ühiskonna riskide õiglast jaotamist, tarbijate tervise kaitsmist, innovatsiooni stimuleerimist, moonutusteta konkurentsi kindlustamist ja kaubanduse soodustamist; Seotus kahju kandva isiku alalises elukohas kohaldatava õigusega koos prognoositavuse klausliga võimaldab nendest eesmärkidest lähtuvalt tasakaalustatud lahendust.*
- (12) *Käesolev määrus ei takista liikmesriike rakendada oma ajakirjandusvabaduse ja meedia sõnavabadusega seotud põhiseaduslikke sätteid. Riigiks, kus ilmneb (ilmnevad) või võib (võivad) ilmneda kahju kõige olulisem(ad) asjaolu(d), tuleb pidada riiki, kuhu väljaanne või saade on eeskätt suunatud, või kui see pole ilmne, siis riiki, kus teostatakse kontrolli toimetamise üle, ning kohaldada tuleks selle riigi õigust. Riik, kuhu väljaanne või saade on suunatud, tuleks määratleda eeskätt väljaande või saate keele, läbimüügi või publiku hulga kaudu vastavas riigis, võrreldes koguläbimüügi või publiku koguhulgaga või nende tegurite kombinatsiooniga. Samad kaalutlused peaksid kehtima ka internetis või muudes elektroonilise side võrkudes avaldamise osas.*

- (13) *Üha laialdasemalt toimivas teabevahetuse keskkonnas osutavad erinevad isiklike õigustega seotud seadused ja Euroopa Liidus ajalooliselt kujunenud ajakirjandustavad vajadusele ühtsemate eeltingimuste ja eeskirjade järgi, mis puudutaksid vaidluste lahendamist. Ajakirjandusvabaduse kaitsmist vääriv olemus ja selle roll ühiskonnas viitavad siiski sellele, et eelistatud peaks olema ajakirjandus, mis käsitleb isiklike õigusi vastutustundlikult ja on üksmeelselt ja enesereguleerivalt kehtestama Euroopa meedia koodeksi ja/või Euroopa Meedianõukogu, mis võiks asjaomastele kohtutele otsusetegemise koondsuuniseid esitada. Komisjonil palutakse seda protsessi toetada.*
- (14) *Intellektuaalomandi* õiguste rikkumiste osas tuleks säilitada üldiselt tunnustatud põhimõtte *lex loci protectionis*. Käesoleva määruse mõistes **tuleks** intellektuaalomandi **õiguste all mõista autoriõigust ja sellega** kaasnevaid õigusi, ainulaadset õigust andmebaaside kaitsele ja tööstusomandi õigusi.
- (15) *Erinormid* tuleks **sätetada alusetust rikastumisest või** käsundita **asjaajamisest tuleneva vastutuse kohta.**
- (16) Tahtevabaduse säilitamiseks tuleks pooltele lubada lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse määratlemist; nõrgemaid pooli tuleks kaitsta valiku tegemisele teatavate tingimuste kehtestamisega.
- (17) Kaalutlused avalike huvide arvesse võtmiseks, mis võimaldaks liikmesriikide kohtutel erakorralistel asjaoludel lähtuvalt avalikust korrast ning olulise tähtsusega kohustuslikest sätetest erandeid kohaldada.
- (18) Mõistliku tasakaalu saavutamisel poolte vahel peab lähtuma **vajalikul määral** ohutusnormidest ja tegutsemiseeskirjadest, mis kehtivad riigis, kus kahju tekitamine aset leidis, isegi kui lepinguväliseid kohustusi reguleerib teine õigus. **Seda ei peaks kohaldama isiklike õigustega või ausa konkurentsiga seotud rikkumistele.**

- (19) *Mistahes eelseisvast või lõpule viidud streigist või töösulust tulenevatele lepinguvälistele kohustustele kohaldatav õigus peaks olema selle riigi õigus, kus tegevus toimub või toimus.*
- (20) *Et tagada kohaldatava õiguse õigesti arvestamine osapoolte ja kohtu poolt, peaks pooltel olema kohustus menetluse algatamise aluseks olevas dokumendis ja teise poole vastuses teavitada kohut õigusest, mida nende arvates tuleks kohaldada nõudele või nõude osadele.*
- (21) *Lugupidamine* liikmesriikide võetud rahvusvaheliste kohustuste vastu tähendab, et käesolev määrus ei tohiks mõjutada konventsioone, mis seonduvad eriküsimustega, milles liikmesriigid on osalised; et eeskirju oleks hõlpsam lugeda avaldab komisjon liikmesriikide antud teabe põhjal asjaomaste konventsioonide loetelu Euroopa Liidu Teatajas.
- (22) Kuna esitatud abinõude eesmärki (nimelt kohtuotsuste parem ennustatavus, mis nõuab tõeliselt ühtseid eeskirju, mis on määratletud kohustusliku ja vahetult kohaldatava ühenduse õigusaktiga) ei saa liikmesriigid, kes ei saa ühtseid ühenduse eeskirju kehtestada, piisaval määral saavutada ning seda eesmärki on abinõude ulatuse tõttu parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus, mis suurendab õiguskindlust ilma siseriikliku materiaalõiguse normide ühtlustamist nõudmata, nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (23) [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolli artikli 3 kohaselt on need liikmesriigid teatanud kavatsusest osaleda antud määruse vastuvõtmisel ja rakendamisel. /Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolli artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale need liikmesriigid käesoleva määruse vastuvõtmisel ning seetõttu ei ole see otsus nende liikmesriikidele siduv.]
- (24) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale see liikmesriik käesoleva määruse vastuvõtmisel ning seetõttu ei ole see otsus Taanile siduv,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk Reguleerimisala

Artikkel 1 Reguleerimisalasse kuuluvad suhted

1. Käesolevat määrust kohaldatakse õigusaktide vastuolu korral lepinguväliste kohustuste suhtes tsiviil- ja kaubandusajades. ***Ainult käesoleva määruse tähenduses loetakse alusetust rikastumisest ja käsundita asjaajamisest tulenevaid kohustusi lepinguvälisteks kohustusteks.***

Käesolevat määrust ei kohaldata maksu-, tolli- ja haldusajade suhtes ega riiklike haldusorganite tegevuse või tegevusetuse suhtes nende ülesannete täitmisel.

2. Käesoleva määruse reguleerimisalasse ei kuulu:
 - a) perekondlikest suhetest ja nendega võrdseks loetavatest suhetest tulenevaid lepinguväliseid kohustusi, sealhulgas ülalpidamiskohustused;
 - b) abieluvaralistest suhetest ***ja kohaldatava õiguse järgi abieluga võrreldavate tagajärgedega suhetest tulenevatest varalistest suhetest*** ja pärimisest tulenevaid ***või tuleneda võivaid*** lepinguväliseid kohustusi;
 - c) vekslitest, tšekkidest ja võlakirjadest ning muudest vabalt kaubeldavatest väärtpaberitest tulenevate kohustuste suhtes sel määral, mil selliste vabalt kaubeldavate väärtpaberite alusel tekkinud kohustused tulenevad nende kaubeldavusest;
 - d) ametnike ja liikmete kui selliste ***lepinguvälistest kohustustest tulenev või tuleneda võiv*** isiklik vastutus äriühingu või muu juriidilise isiku või organiseeritud isikute ühenduse ***kohustuste*** eest ja raamatupidamisdokumentide põhikirjajärgse auditeerimise eest vastutavate ***audiitorite*** isiklik vastutus ***äriühingu või selle liikmete ees***;
 - e) ***vabatahtlikult loodud*** trusti asutajate, usaldusisikute ja kasusaajate lepinguvälised kohustused;

- f) tuumaõnnetustest põhjustatud kahjust tulenevad lepinguvälised kohustused;
 - g) *tõendid ja menetlus, ilma et see piiraks artiklite 18 ja 19 kohaldamist;*
 - h) *vastutus riigiasutuste tegude eest, sealhulgas avalik-õiguslikke ülesandeid täitvate eraõiguslike isikute vastutus.*
3. *Käesolev määrus ei piira Euroopa ühenduste institutsioonide selliste õigusaktide kohaldamist ega vastuvõtmist, mis:*
- a) *seoses eriküsimustega sätestavad lepinguväliste kohustuste kohta käivad kollisiooninormid või*
 - b) *kehtestavad eeskirju, mis käesolevast määrusest tulenevalt kohalduvad sõltumata lepinguvälise kohustuse suhtes kehtivast riiklikust õigusest või*
 - c) *tõkestavad kohtu asukohariigi või käesoleva määrusega määratud õigusnormi(de) kohaldamist või*
 - d) *kehtestavad eeskirju, mis aitavad kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele tingimusel, et neid ei saa kohaldada koos rahvusvahelises eraõiguses määratletud õigusega.*
4. Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab „liikmesriik“ mis tahes liikmesriiki, välja arvatud [Ühendkuningriik, Iirimaa või] Taani.

Artikkel 2

Üldine kohaldamine

Iga käesolevas määruses nimetatud õigust kohaldatakse sellest olenemata, kas tegemist on lepinguosalise riigi õigusega või mitte.

II peatükk
Ühtsed eeskirjad

1. JAGU
LEPINGUVÄLISEST KAHJUST TULENEVATE LEPINGUVÄLISTE KOHUSTUSTE
SUHTES KOHALDATAVAD EESKIRJAD

Artikkel 3
Valikuvabadus

1. *Pooled võivad pärast vaidlusküsimuste tekkimist või juhul, kui nad on eelnevalt asunud võrdse turujõuga ettevõtjate vahelisse sõltumatutesse ärisuhetesse, enne vaidluse tekkimist, sõlmida kokkuleppe, millega lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatakse nende valitud õigust. Osutatud valik peab olema väljendatud või nähtuma selgesti juhtumi asjaoludest. See ei tohi mõjutada kolmandate isikute õigusi ega kohustusi ega piirata kohustuslike sätete kohaldamist artikli 14 tähenduses.*
2. *Osapoolte kohaldatava õiguse valik ei jäta töölepingu osapooleks olevat töötajat ilma kaitsest, mis on talle ette nähtud järgmiste kohustuslike sätetega:*
 - a) *selle riigi kohustuslike sätetega, kus töötaja lepingujärgselt oma põhitööd teeb või*
 - b) *kui töötaja ei tee oma põhitööd ühes ja samas riigis, siis selle riigi kohustuslike sätetega, kus asub töökoht, mille kaudu töötaja on tööle võetud või*
 - c) *selle riigi kohustuslike sätetega, millega leping on kõige tihedamalt seotud.*
3. *Kui kõik muud kaotuse või kahju kandmise ajal olemasolevad asjaolud on seotud ühe või mitme liikmesriigiga, siis poolte kohaldatava õiguse valik ei tõkesta ühenduse õiguse sätete kohaldamist.*

Artikkel 4
Üldreegel

1. *Kokkuleppe puudumisel artikli 3 tähenduses ja kui käesolevas määruses ei sätestata teisiti, kohaldatakse lepinguvälisest kahjust tuleneva lepinguvälise kohustuse suhtes selle riigi õigust, kus kahju tekib või võib tekkida, sõltumata riigist, kus toimus sündmus, mis on kahju hüvitamise nõude aluseks või sõltumata riigist või riikidest, kus ilmnevad antud sündmusest tingitud kaudsed tagajärjed.*
2. *Liiklusõnnetustest tuleneva isikukahju puhul peaks liikluskindlustuse direktiivi silmas pidades küsimusega tegelev kohus ja vastutavaks peetava autojuhi kindlustusandja kahjunõude liigi ja nõude määra arvutamisel rakendama kannatanu alalise elukoha korda, kui see ei ole ebaõiglane kannatanu suhtes.*

Vastutuse osas peaks kohaldatavaks õiguseks olema selle riigi õigus, kus õnnetus juhtus.

3. Olenemata lõikest 1 ja erandjuhul, kui kõikidest asjaoludest lähtuvalt on selge, et lepinguväline kohustus on ilmselt tihedamini seotud teise riigiga, kohaldatakse selle teise riigi õigust.

Lepinguväliseid kohustusi muude riikidega ilmselt siduvad asjaolud, mida võib arvestada, on järgmised:

- a) *kahju jaotamise ning õigus- ja teovõime osas asjaolu, et vastutavaks peetava(te) ning kaotust või kahju kannatava(te) isiku(te) alaline elukoht asub samas riigis või et vastutavaks peetava(te) isiku(te) ning kahju kannatava(te) isiku(te) alalisteks elukohtadeks olevate riikide vastavad õigusaktid on olemuselt ühetaolised;*
- b) *pooltevaheline eelnev õigus- või faktiline suhe, nagu näiteks leping, mis on tihedalt seotud kõnealuse lepinguvälise kohustusega;*

- c) *tulemuse kindluse, ettenähtavuse ja ühtsuse vajadus;*
 - d) *õiguspäraste ootuste kaitse;*
 - e) *kohaldatava välisriigi õiguse aluseks olev poliitika ja selle õiguse kohaldamise tagajärjed.*
4. *Kohaldatava õiguse küsimuste lahendamisel analüüsib juhtumit uuriv kohus vajadusel konkreetset vaidlust puudutavaid aspekte eraldi.*

2. JAGU

TEATUD LEPINGUVÄLISE KAHJU JA LEPINGUVÄLISTE KOHUSTUSTE SUHTES KOHALDATAVAD EESKIRJAD

Artikkel 5

Eraelu puutumatus rikkumine ja isiklikud õigused

1. *Eraelu puutumatus või muu isikliku õiguse rikkumisest tuleneva lepinguvälise kohustuse suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus ilmneb (ilmnevad) või võib (võivad) ilmned*
kahju kõige olulisem(ad) asjaolu(d).

Kui rikkumine on põhjustatud trükiväljaandest või saatest, tuleb riigiks, kus ilmneb (ilmnevad) või võib (võivad) ilmned
kahju kõige olulisem(ad) asjaolu(d), pidada riiki, kuhu väljaanne või saade on eeskätt suunatud, või kui see pole ilmne, siis riiki, kus teostatakse kontrolli toimetamise üle, ning kohaldada tuleks selle riigi õigust. Riik, kuhu väljaanne või saade on suunatud, tuleks määratleda eeskätt väljaande või saate keele, läbimüügi või publiku hulga kaudu vastavas riigis, võrreldes koguläbimüügi või publiku koguhulgaga või nende tegurite kombinatsiooniga.

Seda sätet kohaldatakse mutatis mutandis ka internetis või muudes elektroonilise side võrkudes avaldamise osas.

2. Vastulause esitamise õiguse ja samaväärsete meetmete *ning kirjastaja või ringhäälinguorganisatsiooni vastu väljaande või saate sisuga seoses võetud ennetusmeetmete või keelavate ettekirjutuste* suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus on *kirjastaja või ringhäälinguorganisatsiooni* alaline asukoht.
3. *Lõiget 2 kohaldatakse ka isikuandmete käsitlemisest tulenevatele eraelu puutumatus* või isiklike õigustega seotud rikkumistele.

Artikkel 6 Streigid ja töösulud

Mistahes eelseisvast või lõpule viidud streigist või töösulust tulenevatele lepinguvälistele kohustustele kohaldatav õigus on selle riigi õigus, kus tegevus toimub või toimus.

Artikkel 7 Liiklusõnnetused

1. *Kuni ühendus võtab vastu üksikasjaliku liiklusõnnetuste suhtes kohaldatavat õigust käsitleva õigusakti, kohaldavad liikmesriigid kas käesoleva määruse artiklis 15 kehtestatud üldsätteid või liiklusõnnetuste suhtes kohaldatavat õigust käsitlevat 4. mai 1971. aasta Haagi konventsiooni.*
2. *Liiklusõnnetusest tuleneva isikukahju puhul kohaldab küsimusega tegelev kohus kahjunõude määra kindlakstegemisel kannatanu alalise elukoha korda, kui see ei ole ebaõiglane.*

Artikkel 8

Intellektuaalomandi õiguste rikkumine

1. Intellektuaalomandi õiguste rikkumisest tuleneva lepinguvälise kohustuse suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, mille kaitset taotletakse.
2. Ühenduse ühtsete tööstusomandi õiguste rikkumisest tuleneva lepinguvälise kohustuse suhtes kohaldatakse asjakohast ühenduse õigusakti. Ühenduse õigusakti reguleerimisalast välja jääva küsimuse puhul lähtutakse selle liikmesriigi õigusest, kus rikkumine toime *pandi*.

Artikkel 9

Alusetu rikastumine

1. *Kui alusetust rikastumisest tulenev lepinguväliline kohustus puudutab pooltevahelist varasemat suhet, näiteks lepinguvälise kohustusega tihedalt seotud leping, siis kohaldatakse lepinguvälise kohustuse suhtes sama õigust, mida kohaldatakse nimetatud suhte puhul.*
2. *Kui lõike 1 põhjal ei ole võimalik kindlaks määrata kohaldatavat õigust ja kui poolte alaline elukoht on alusetu rikastumise põhjustanud sündmuse toimumise ajal samas riigis, siis kohaldatakse selle riigi õigust.*
3. *Kui lõigete 1 ja 2 põhjal ei ole võimalik kindlaks määrata kohaldatavat õigust, siis kohaldatakse selle riigi õigust, kus rikastumise põhjustanud sündmus peamiselt toimus, olenemata sellest, millises riigis rikastumine toimus.*
4. *Kui juhtumi asjaolud viitavad selgelt sellele, et alusetust rikastumisest tulenev lepinguväliline kohustus on ilmselt tihedamalt seotud muu kui lõigetes 1, 2 või 3 osutatud riigiga, kohaldatakse selle teise riigi õigust.*

Artikkel 10
Käsundita asjaajamine

1. *Kui teise isiku nimel nõuetekohaste volitusteta sooritatud teost või tegudest tulenev lepinguväline kohustus puudutab pooltevahelist varasemat suhet, näiteks lepinguvälise kohustusega tihedalt seotud leping, siis kohaldatakse lepinguvälise kohustuse suhtes sama õigust, mida kohaldatakse nimetatud suhte puhul.*
2. *Kui lõike 1 põhjal ei ole võimalik kindlaks määrata kohaldatavat õigust ja kui poolte alaline elukoht on kaotuse või kahju põhjustanud sündmuse toimumise ajal samas riigis, siis kohaldatakse selle riigi õigust.*
3. *Kui lõigete 1 ja 2 põhjal ei ole võimalik kindlaks määrata kohaldatavat õigust, kohaldatakse selle riigi õigust, kus tegu aset leidis.*
4. *Kui juhtumi asjaolud viitavad selgelt sellele, et teise isiku nimel nõuetekohaste volitusteta sooritatud teost või tegudest tulenev lepinguväline kohustus on ilmselt tihedamalt seotud muu kui lõigetes 1, 2 või 3 osutatud riigiga, kohaldatakse selle teise riigi õigust.*

3. JAGU
LEPINGUVÄLISEST KAHJUST JA MUUDEST TEGUDEST TULENEVATE
LEPINGUVÄLISTE KOHUSTUSTE SUHTES KOHALDATAVAD ÜHTSED **SÄTTED**

Artikkel 11

Lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse reguleerimisala

Käesoleva määruse artiklite 3–10 alusel lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatav õigus reguleerib eelkõige:

- a) vastutuse **aluseks olevat sündmust** ja ulatust, sealhulgas isikute määramine, **kelle tegevusest vastutus tuleneb**;
- b) vastutusest vabastamise aluseid, mis tahes vastutuse piiramist ja jagamist;
- c) **kahjude või hüvitise** olemasolu, **laad ja hindamine**;
- d) volituste piires meetmeid, mida kohtul on menetlusõiguse alusel voli vigastuste või kahju tekke ärahoidmiseks või hüvitamise tagamiseks võtta;
- e) kahjude hindamist õigusega ette nähtud ulatuses;
- f) küsimust, kas hüvitise saamise õigusest on võimalik kellegi kasuks loobuda või kas seda on võimalik pärida;
- g) küsimusi seonduvalt isikutega, kellel on õigus isiklikult tekitatud kahju hüvitamisele;
- h) vastutust teise isiku sooritatud tegude eest;
- i) kohustuste tühistamise viise ja igamise ning tähtaja möödumise eeskirju, sh eeskirju, mis seonduvad igamis- või aegumistähtaja algusega ja tähtaegade peatamise või katkestamisega.

Kui käesolevas määruses või kehtivas kollisioonilepingus ei sätestata teisiti, kohaldab juhtumit uuriv kohus kahju määra suhtes siseriiklikke sätteid eeldusel, et juhtumi asjaolud ei õigusta muu liikmesriigi sätete kohaldamist.

Artikkel 12

Kohaldatava õigusega seonduvad vaidlusküsimused

Mistahes hageja, kes esitab hagi või vastuhagi käesoleva määruse reguleerimisalaga hõlmatud riiklikule kohtule, teavitab kohut ja kõiki teisi pooli hagiavalduses või muus samaväärses dokumendis õigusest, mida hageja arvates tuleks kohaldada tema nõudele või nõude osadele.

Artikkel 13

Välisriigi õiguse sisu väljaselgitamine

- 1. Juhtumit uuriv kohus teeb välisriigi õiguse sisu kindlaks omal algatusel. Sel eesmärgil võib nõuda poolte kaasabi.*
- 2. Kui välisriigi õiguse sisu ei ole võimalik kindlaks teha, kohaldatakse poolte nõusolekul juhtumit uuriva kohtu õigust.*

Artikkel 14

Olulise tähtsusega kohustuslikud sätted

- 1. Miski käesolevas määruses ei piira kohtu asukohariigi õiguse rakendamist olukorras, kus see on kohustuslik, sõltumata lepinguvälise kohustuse suhtes muidu kehtivast õigusest.*
- 2. Kui kindla riigi õigus on kohaldatav käesoleva määruse alusel, võib aluseks võtta teise riigi kohustuslikke sätteid, millega asi on lähedalt seotud ning juhul, kui viimase riigi õiguse kohaselt tuleb neid sätteid kohaldada sõltumata lepinguvälise kohustuse suhtes kohaldatavast õigusest. Antud kohustuslike sätete aluseks võtmise otsustamisel tuleb lähtuda nende iseloomust ja otstarbest ning nende rakendamise või rakendamata jätmise tagajärgedest.*

Artikkel 15
Ohutus- ja käitumiseeskirjad

Sõltumata kohaldatavast õigusest tuleb vastutuse määramisel ***tõsiasjana ja vastavalt vajadusele*** võtta arvesse ohutus- ja käitumiseeskirju, mis olid jõus kahju tekitanud sündmuse ajal ja kohas.

Artikkel 16
Otsene tegevus vastutava isiku kindlustusandja vastu

Kui kahju kandnud isik ei eelista nõude esitamisel lähtuda õigusest, millest lähtub kindlustusleping, siis kohaldatakse kahju kandnud isiku õiguste suhtes otsese tegevuse korral vastutavaks peetava isiku kindlustusandja vastu lepinguvälise kohustuse suhtes kehtivat õigust ***kuivõrd selline võimalus eksisteerib vastavalt ühele nendest õigutest.***

Artikkel 17
Õiguste üleminek ja ühine vastutus

1. Kui isikul (võlausaldajal) on lepinguväline nõue teise isiku (võlgniku) suhtes ja kui kolmandal isikul lasub kohustus võlausaldaja nõue rahuldada või kui ta on juba kõnealuse nõude rahuldanud, määrab kolmanda isiku kohustusele kohaldatav õigus, kas tal on õigus kasutada võlgniku suhtes samu õigusi, mis võlausaldajal olid võlgniku suhtes nendevahelist suhet reguleeriva õiguse kohaselt täies ulatuses või osaliselt.
2. Sama reeglit kohaldatakse, kui mitme isiku suhtes kehtib sama nõue ja üks neist on võlausaldaja nõude rahuldanud.

Artikkel 18
Vormiline kehtivus

Lepinguvälise kohustusega seotud ühepoolne tehing on vormiliselt kehtiv, kui see vastab asjaomase lepinguvälise kohustuse suhtes kohaldatava õiguse või selle riigi õiguse vorminõuetele, kus antud tehing on tehtud.

Artikkel 19
Tõendamiskohustus

1. Käesoleva määruse alusel lepinguvälise kohustuse suhtes kehtivat õigust kohaldatakse sel määral, mil see sisaldab lepinguväliste kohustuste osas sätteid, mis püstitavad õiguslikke eeldusi või määravad kindlaks tõendamiskohustuse.
2. Tehingut võib tõendada mis tahes viisil, mida tunnustab kohtu asukohariigi või mõni muu *artiklis 18* nimetatud õigus, mille alusel tehing on vormiliselt kehtiv, tingimusel, et sellist tõendamisviisi saab kohtu asukohariigis kohaldada.
3. ***Olenemata artiklitest 12 ja 13 ning käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2, ei kohaldata käesoleva määruse sätteid tõenditele ja menetlustele.***

III peatükk
Muud sätted

Artikkel 20
Liikmesriigi territooriumiga võrdsustamine

Käesoleva määruse kohaldamisel loetakse liikmesriigi territooriumiks:

- a) kaitised ja muud rajatised loodusvarade uurimiseks ja kasutamiseks, mis asuvad väljaspool liikmesriigi territoriaalvett merepõhjal, sellest üleval- või allpool, kui liikmesriigil on rahvusvahelise õiguse alusel suveräänne õigus seal loodusvarasid uurida ja kasutada;
- b) avamerel tegutsev laev, mis on liikmesriigis registreeritud või omab seal või selle nimel välja antud *lettres de mer*'i või võrreldavat dokumenti, või mille omanik on liikmesriigi kodanik ja mis ei ole registreeritud ning millel puudub *lettres de mer* või võrreldav dokument;
- c) õhuruumis viibiv õhusõiduk, mis on registreeritud liikmesriigis või selle nimel või on kantud selle riigi õhusõidukite registrisse, või mille omanik on liikmesriigi kodanik ja mis ei ole registreeritud või õhusõidukite registrisse kantud.

Artikkel 21
Alalise elukohaga võrdsustamine

1. Äriühingu või muu juriidilise isiku või organiseeritud isikute ühenduse alaliseks asukohaks loetakse peamist tegevuskohta. Kui kahju põhjustav sündmus leiab aset tütarettevõttes, filiaalis või muus kohas või kahju tekib sealse tegevuse tulemusena, siis loetakse *selle tütarettevõtte, filiaali või muu koha* asukohta alaliseks asukohaks.
2. Kui kahju põhjustav sündmus leiab aset või kahju tekib füüsilise isiku äritegevuse tulemusel, siis loetakse alaliseks elukohaks selle füüsilise isiku ***tegelikku*** tegevuskohta. ***Kui kõnealune äritegevus on rändavat või kodust laadi, loetakse alaliseks elukohaks aadressi, kus füüsiline isik on ametlikult registreeritud.***
3. Artikli 5 lõike 2 kohaldamisel loetakse ringhäälinguorganisatsiooni alaliseks tegevuskohtaks kohta, kus ringhäälinguorganisatsioon on asutatud *nõukogu* direktiivi 89/552/EMÜ¹ mõttes.

¹ Nõukogu 3. oktoobri 1989. aasta direktiiv 89/552/EMÜ teleringhäälingutegevust käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 298, 17.10.1989, lk 23). Direktiivi on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 97/36/EÜ (EÜT L 202, 30.7.1997, lk 60).

Artikkel 22

Tagasi- ja edasisaate välistamine

Käesolevas määruses nimetatud riigi õiguse kohaldamine tähendab käesolevas riigis kehtivate õigusnormide, välja arvatud sealsete rahvusvahelise eraõiguse normide kohaldamist.

Artikkel 23

Riigid, kus kehtib mitu õigussüsteemi

1. Kui riik koosneb mitmest territoriaalsest üksusest, millest igaühes kohaldatakse lepinguväliste kohustuste suhtes oma õigusnorme, loetakse kohaldatava õiguse kindlaksmääramiseks iga sellist üksust riigiks käesoleva määruse tähenduses.
2. Riik, kus eri territoriaalüksustel kehtivad lepinguliste kohustuste suhtes eri õigusnormid, ei ole üksnes selliste üksuste õiguse vahelise konflikti korral kohustatud käesolevat määrust kohaldama.

Artikkel 24

Kohtu asukohariigi avalik kord

1. Käesolevas määruses nimetatud riigi õigusakti kohaldamisest võib keelduda üksnes siis, kui selle kohaldamine on ilmselgelt vastuolus kohtu asukohariigi avaliku korraga.
2. ***Käesolevas määruses sätestatud mistahes riigi õiguse kohaldamisest võib keelduda ning/või kohaldada kohtu asukohariigi õigust, kui eespool nimetatud mistahes riigi õiguse kohaldamine oleks vastuolus Euroopa inimõiguste konventsioonis sätestatud põhiõiguste ja vabadustega, riigi põhiseaduslike sätete või rahvusvahelise humanitaarõigusega.***

3. *Käesoleva määruses sätestatud õiguse kohaldamise, millega kaasneb hüvitise määramine, mis ei ole suunatud kahju korvamisele, näiteks nagu hoiatava või karistava iseloomuga kahju määramine, võib lugeda kohtu asukohariigi avaliku korraga vastuolus olevaks.*
4. *Kui käesoleva määruse kohaselt on kohaldatav liikmesriigi õigus, siis võib avaliku korra erandit kohaldada ainult osapoole palvel.*

Artikkel 25

Seos rahvusvaheliste konventsioonidega

1. Käesolev määrus ei piira rahvusvaheliste konventsioonide kohaldamist, mille osalised liikmesriigid selle määruse vastuvõtmise ajal on ja millega nähakse teatud valdkondades ette lepinguväliste kohustustega seonduvad kollisiooninormid.
2. *Käesolev määrus on ülimuslik kahe või enama liikmesriigi vahel sõlmitud rahvusvaheliste konventsioonide suhtes, mis ei ole ära toodud komisjoni poolt vastavalt artikli 26 lõikele 2 avaldatud loetelus.*
3. *Kui kõik muud kaotuse või kahju kandmise ajal olemasolevad asjaolud on kahju tekkimise hetkel seotud ühe või mitme liikmesriigiga, on käesoleva määruse sätted ülimuslikud liiklusõnnetuste suhtes kohaldatavat õigust käsitleva 4. mai 1971. aasta Haagi konventsiooni suhtes.*

IV peatükk
Lõppsätted

Artikkel 26
Artiklis 25 osutatud konventsioonide loetelu

1. Liikmesriigid edastavad komisjonile artiklis 25 osutatud konventsioonide loetelu *hiljemalt Pärast* seda kuupäeva teatavad liikmesriigid komisjonile kõikide osutatud konventsioonide denontseerimisest.
2. Kuue kuu jooksul pärast täieliku loetelu saamist avaldab komisjon lõikes 1 nimetatud konventsioonide loetelu *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 27
Läbivaatamine

Komisjon esitab hiljemalt ... Euroopa Parlamendile, nõukogule ja Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteele punktide 1 ja 2 osas aruanded määruse kohaldamise kohta ja vajadusel täiendavad ettepanekud määruse kohandamiseks.*

1. *Aruande koostamisel peab komisjon pöörama erilist tähelepanu sellele, missugune mõju on erinevates jurisdiktsioonides välisriikide õiguste käsitlemise viisidel ja kahju küsimusel, sealhulgas hoiatava või karistava iseloomuga kahjutasude määramise võimalusel teatavates jurisdiktsioonides.*
2. *Samuti tuleb kaaluda, kas tuleks teha ettepanek liiklusõnnetustele kohaldatavat õigust käsitlevate ühenduse õigusaktide vastuvõtmiseks. Aruanne sisaldab analüüsi selle kohta, mil määral liikmesriikide kohtud kohaldavad välisriikide õigusi praktikas, sealhulgas soovitusi ühtseks lähenemiseks välisriikide õiguste kohaldamisel.*

* *Kolm aastat pärast määruse vastuvõtmise kuupäeva.*

3. *Üha laialdasemalt toimivas teabevahetuse keskkonnas osutavad erinevad isikuõigustega seotud seadused ja Euroopa Liidus ajalooliselt kujunenud ajakirjandustavad vajadusele ühtsemate eeltingimuste ja reeglite järgi, mis puudutaksid vaidluste lahendamist. Ajakirjandusvabaduse kaitsmist vääriv olemus ja selle roll ühiskonnas viitavad siiski sellele, et eelistatud peaks olema ajakirjandus, mis käsitleb isiklikuõigusi vastutustundlikult ja on valmis üksmeelselt ja enesereguleerivalt kehtestama Euroopa meedia koodeksi ja/või Euroopa meedianõukogu, mis võiks ka asjaomastele kohtutele otsustetegemise koondsuunised esitada. Komisjonil palutakse arutada, millises ulatuses oleks võimalik sellist protsessi toetada ning esitada aruande vormis soovitusi selle kohta, millist laadi peaks olema kaugeleulatavam tegevus.*

Artikkel 28

Jõustumine ja kohaldamise aeg

Käesolev määrus **jõustub**

Määrust kohaldatakse pärast selle jõustumist tekkivate lepinguväliste kohustuste suhtes.

Käesolev määrus on Euroopa Ühenduse asutamislepingu kohaselt *asjaomastes liikmesriikides* tervikuna siduv ja kohaldatav.

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja